

LLIBRES

El riure de les pessigolles

Ponç Puigdevall

Quan es llegeix una novel·la de Natalia Ginzburg sempre es té la sensació que, en comptes d'estar davant d'un llibre imprès, comprat en una llibreria, es té a les mans un quadern antic d'hule, trobat a la calaixera d'una casa heretada, un quadern de notes escrit per alguna parenta llunyana, per exemple, coneguda només gràcies a les lleus referències a una extravagància innocent, uns papers privats escrits sense altre motiu que deixar constància del ritme trist de la vida de províncies, de les ressonàncies cada cop més tènues de l'apagament d'una falsa il·lusió. La mirada literària de Ginzburg se centra en la recerca de la cara resignada de les conductes d'uns personatges que saben (o intueixen) que la memòria individual s'aixeca sobre la petita inutilitat de constatar la dissipació i la destrucció dels dies i els fets.

Una cosa semblant experimenta la filla de la Mila, la narradora de *No soc aquí*, segona novel·la d'Anna Ballbona (Montmeló, 1980) i guanyadora del cinquè premi Llibres Anagrama, quan en un "bagul vell dels que abans corrien per les cases", hi troba una llibreta d'apunts escrita per la seva mare mentre està embarassada d'ella. Un cop llegida, la filla intenta amb subterfugis que la mare parli més extensament del seu passat —un passat gens truculent, sense secrets esfereïdors ni misteris excepcionals—, i, en el moment que li diu "estàs convençuda que

A la darrera novel·la d'Anna Ballbona s'hi entreveu un aire de plor escanyat abans de néixer. / A. GARCIA

NO SOC AQUÍ

Anna Ballbona
Anagrama
246 pàgines
18,90 / 9,99 euros

ho saps tot d'algú que has vist sempre, i després no", la mare respon amb una frase que inclou una de les claus de la novel·la: "Ah, estimada, això és la vida".

Potser la mare no sap que cita Meredith, però el lector sí que entén per què Ballbona utilitza les paraules que fa servir Mercè Rodoreda per obrir *La plaça del Diamant*: *No soc aquí* és també el relat estupefacte d'una vida normal, el relat del descobriment que "la normalitat és una al·lucinació on agafar-nos, la palmera amb un coco que no para de rajar i que ens convenç que som a recer i que el coco i la casa sempre

hi seran". Com li passava a la protagonista del seu llibre anterior, *Joyce i les gallines*, la Mila també s'adona que el normal és viure envoltat de l'absurd, i que una bona manera d'encarar-s'hi és amb el que anomena "el riure de les pessigolles", aquell riure que s'escapa davant dels "moments que fan sotragada".

Criada en el món desaparegut de la pagesia i la ramaderia, crescuda en un barri d'un poble situat entre una autopista, un cementiri i un polígon industrial, a trenta minuts de Barcelona, la Mila és el primer membre de la família que va a la universitat, que en un viatge de fi-

nal de curs va en avió a Mallorca, que fa una estada a París gràcies a una beca Erasmus, que coneix gent més enllà del perímetre familiar. Un dels èxits de Ballbona és que aconsegueix impregnar els paisatges, ambients i atmosferes que descriu d'una sensació d'alegre estupor, com si no acabés d'entendre d'on surten els dons que a vegades, d'una manera breu i profunda, l'em briaguen de la felicitat de viure.

No soc aquí demana una lectura reposada, lluny del neguit d'anar passant pàgines a la recerca de l'anècdota argumental que doni lluitament i encadeni els múltiples fils menors i sense desenllaç que la narradora va anotant: al capdavant, a *No soc aquí* no s'hi narra res d'extraordinari, només hi ha els esdeveniments d'una vida ordinària, un enfilall d'anècdotes mínimes i de quotidianitats agredolces magnificades una mica —només una mica— perquè, al cap i a la fi, són les pròpies i particulars de la narradora.

Mila constata que el pas del temps i l'atzar de les circumstàncies poden minar els lligams efectius, i descobreix que les paraules buides i intrascendents repetides sense cessar pels pares, pronunciades sobretot per conjurar les esgarrapades de la soledat, de mica en mica van adquirint una càrrega de records imprescindible. Com passa mentre es llegeix Ginzburg, llegend Ballbona també es té la sensació de caminar a la vora d'un misteri que no té a veure amb res que es relacioni amb la trama de la novel·la. És un misteri molt més familiar; és com la intuïció d'un aire de tristesa, de plor escanyat abans de néixer, una mena de nostàlgia del present. Una malenconia suscitada per les trampes vulgars que paren els dies, una malenconia covada perquè sí i prodigiosament matisada gràcies a un ironia gens corrosiva.